

PODZIMNÍ ŠKOLA Zdravých měst

úvodní seminář
Vsetín, 1. listopadu 2017

www.ZdravaMesta.cz/ps2017

Ministerstvo životního prostředí

Tato akce byla připravena za finanční podpory SFŽP a MŽP.

Analýzy zdravotního stavu

**zkušenosti, možnosti,
výhled spolupráce**

MUDr. Stanislav Wasserbauer

MVDr. Kateřina Janovská

Analýzy zdravotního stavu

**souhrnný pohled na veřejné zdraví v daném místě
(ve městě, okrese, kraji, ČR ...)**

**a na faktory, které mohou
zdraví a zdravotní stav obyvatel ovlivňovat**

VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

**zdraví (zdravotní stav) nějaké populace (skupiny lidí)
je určováno souhrnem přírodních, životních
a pracovních podmínek a způsobem života**

Hlavní cíle, záměr a možnosti

analýzy zdravotního stavu

- **podat základní informaci o tom, jak na tom jsou se svým zdravím občané daného (zdravého) města, kraje...**
- **tuto informaci dát nejen koordinátorovi, ale zejména vedení města, zastupitelům (!!)** a veřejnosti (!!)
- **základní materiál pro hledání důvodů a příčin, proč některé ukazatele lepší či horší**
- **nezbytné navázat na analýzu hledáním a přijímáním potřebných opatření – analýza není strategickým plánovacím nástrojem, je podkladem**

Analýzy zdravotního stavu

- často podceňovaný, ale nezbytný první krok – město, kraj by mělo vědět jak na tom jsou občané se svým veřejným zdravím
- **nutná spolupráce města s odborným partnerem – zpracovatelem Analýzy**
- analýza by se měla opakovat (za 2 – 4 roky)

Analýzy zdravotního stavu

základní „stavební kámen“ pro

Profily zdraví

Zdravotní plány zdraví

strategické a komunitní plánování

implementaci Programu ZDRAVÍ 21

stanovení priorit vč. indikátorů

grantovou politiku ...

důležitý komunikační nástroj

Veřejné zdraví lze měřit ukazateli zdravotního stavu

- demografické údaje
  - ukazatele úmrtnosti
  - ukazatele nemocnosti (výskyt nemocí a úrazů)
  - další data související se zdravím...
-
- údaje absolutní
  - údaje relativní – incidence, prevalence
  - údaje věkově standardizované (relativní)

Základní sada indikátorů zdravotního stavu pro Profil zdraví (Zdravotní plán města)

Délka života	Střední délka života	střední délka života při narození
Úmrtnost	Úmrtnost celková	úmrtnost celková
	Úmrtnost dle příčin	nemoci oběhové soustavy
		novotvary (zhoubné nádory)
		poranění a otravy
		sebevraždy
Nemocnost	Hospitalizace	počet případů hospitalizace
		nemoci oběhové soustavy
		novotvary (zhoubné nádory)
		poranění a otravy
	Incidence novotvarů	incidence novotvarů vč. in situ bez dg C44
	Incidence infekčních onemocnění	sexuálně přenosné infekce
		TBC
		akutní průjemová onemocnění
		virové hepatitidy A,B,C

Existuje i tzv. Doplňující sada indikátorů zdravotního stavu

▪ **ÚZIS**

- DPS kraj
- DPS okres
- DPS mix
- DPS ORP a měst
- Nový systém ÚZIS 2018???

Zdroje dat pro analýzy zdravotního stavu

- ČSÚ
- SZÚ

- KHS, ZÚ (?)
- města (?)
- další (?)

Hlavní rizika a nedostatky u vstupních dat

- data pro města jsou ve formě dat pro ORP
- některá data nejsou pro město (ORP) k dispozici (jsou pouze na úrovni okresu)
- data pro město často zpracována za krátké časové období a nebývají příliš aktuální
- u některých dat značná rozkolísanost dat (malé soubory)
- z výše uvedených důvodů u některých ukazatelů obtížnější interpretace a hodnocení výsledků

ZPRACOVATELÉ

analýz zdravotního stavu

- **Státní zdravotní ústav**
  - Mladá Boleslav, Hodonín ...
- **Zdravá Vysočina, z.s.**
  - Strakonice, Tábor, Jihlava, Kraj Vysočina ...
- **Národní síť podpory zdraví, z.s.**
  - Valašské Meziříčí, Říčany, Kroměříž, Krnov, Kopřivnice, Jilemnice, Valašské Klobouky ...
- **krajské hygienické stanice**
  - dané kraje či „místní“ města. Pro kraje provádí na základě legislativní povinnosti.

Co by měla analýza zdravotního stavu obsahovat

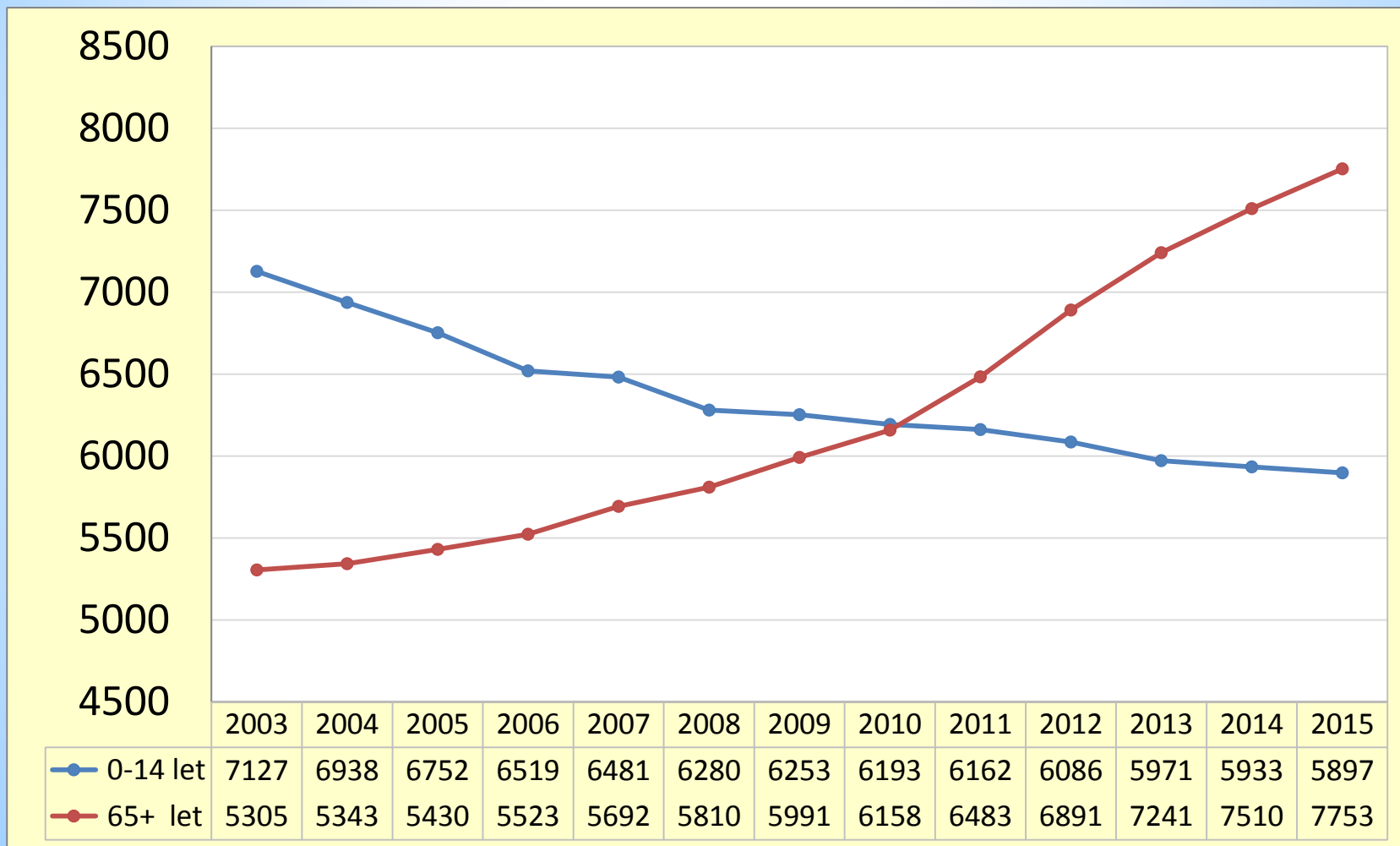
- 1 Úvod**
- 2 Slovníček základních pojmů**
- 3 Charakteristika města (kraje)**
- 4 Základní demografické údaje**
- 5 Úmrtnost celková (vč. předčasné)**
- 6 Úmrtnost podle příčin úmrtí**
- 7 Reprodukční zdraví**
- 8 Infekční onemocnění**
- 9 Dispenzarizace**
- 10 Incidence nádorových onemocnění**
- 11 Závěry, návrhy opatření...**

1 Úvod	4
2 Slovníček základních pojmů	6
3 Charakteristika města, základní demografické údaje	7
3.1 Počet obyvatel	7
3.2 Index stáří	8
3.3 Střední délka života	11
4 Úmrtnost celková	15
4.1 Celková úmrtnost (relativní, věkově standardizovaná) celkem	15
4.2 Celková úmrtnost (relativní, věkově standardizovaná) mužů	17
4.3 Celková úmrtnost (relativní, věkově standardizovaná) žen	18
4.4 Absolutní celková úmrtnost (na všechny příčiny)	19
4.5 Absolutní celková úmrtnost podle věku	21
5 Úmrtnost podle příčin úmrtí	23
5.1 Úmrtnost na kardiovaskulární onemocnění	25
5.2 Úmrtnost na zhoubné nádory	30
5.3 Úmrtnost na poranění (úrazy) a otravy	35
5.4 Úmrtnost podle příčin ve věku do 65. roku života	40
5.5 Absolutní úmrtnost podle příčin	43
6 Reprodukční zdraví	43
6.1 Počet narozených dětí	43
6.2 Kojenecká a novorozenecká úmrtnost	45
6.3 Potratovost	47
6.4 Vrozené vývojové vady	48
7 Infekční onemocnění	49
7.1 Incidence syfilis	49
7.2 Incidence kapavky	50
7.3 Incidence tuberkulózy	51
7.4 Incidence salmonelózy	51
7.5 Incidence kamylobakterií	52
7.6 Incidence hepatitid	53

8	Dispenzarizace	54
8.1	Prevalence alergií	54
8.2	Prevalence diabetes mellitus	55
9	Incidence nádorových onemocnění	56
9.1	Incidence nádorů celkem	56
9.2	Incidence nádorů tlustého střeva	60
9.3	Incidence nádorů recta (konečniku)	61
9.4	Incidence nádorů průdušnice, průdušek a plic	61
9.5	Incidence nádorů kůže	62
9.6	Incidence nádorů prsu	63
9.7	Incidence nádorů děložního hrdla	63
9.8	Incidence nádorů těla děložního	64
9.9	Incidence nádorů vaječníků	65
9.10	Incidence nádorů prostaty	65
10	Analýza incidence nádorových onemocnění v okrese	66
10.1	Incidence nádorů celkem	66
10.2	Incidence nádorů žaludku	68
10.3	Incidence nádorů tlustého střeva	69
10.4	Incidence nádorů konečniku	71
10.5	Incidence nádorů trachey, bronchu a plic	72
10.6	Incidence nádorů kůže	73
10.7	Incidence nádorů prostaty	74
10.8	Incidence nádorů močového měchýře	75
10.9	Incidence nádorů ledvin a močových cest	76
10.10	Incidence nádorů prsu	77
10.11	Incidence nádorů hrdla děložního	77
10.12	Incidence nádorů těla děložního	78
10.13	Incidence nádorů vaječníků	79
11	Závěry	80

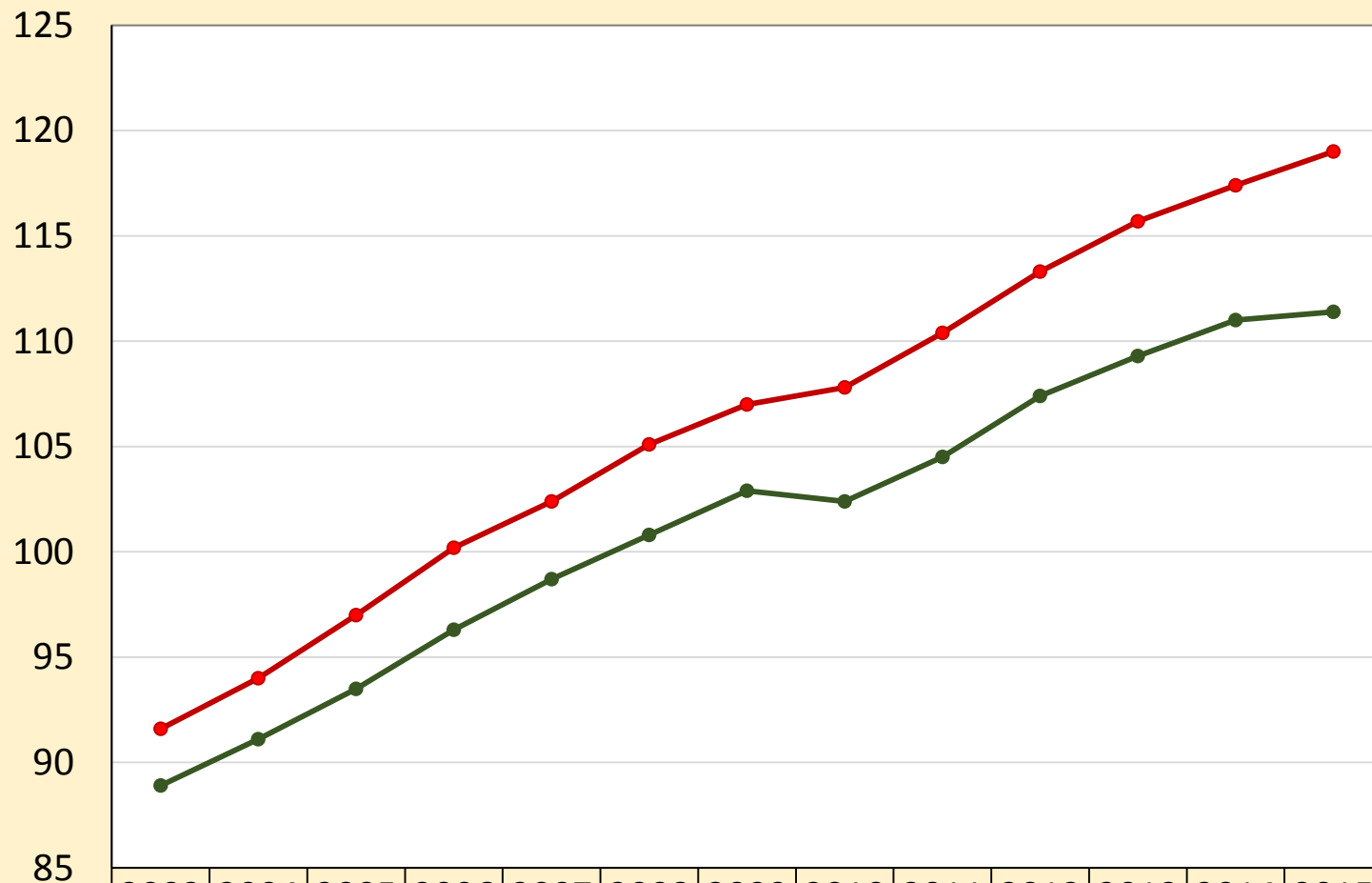
**Příklady / ukázky
zajímavých výsledků
z analýz zdravotního stavu
ve zdravých městech / kraji**

Vývoj počtu obyvatel ve věku 0-14 a 65+ v Krnově

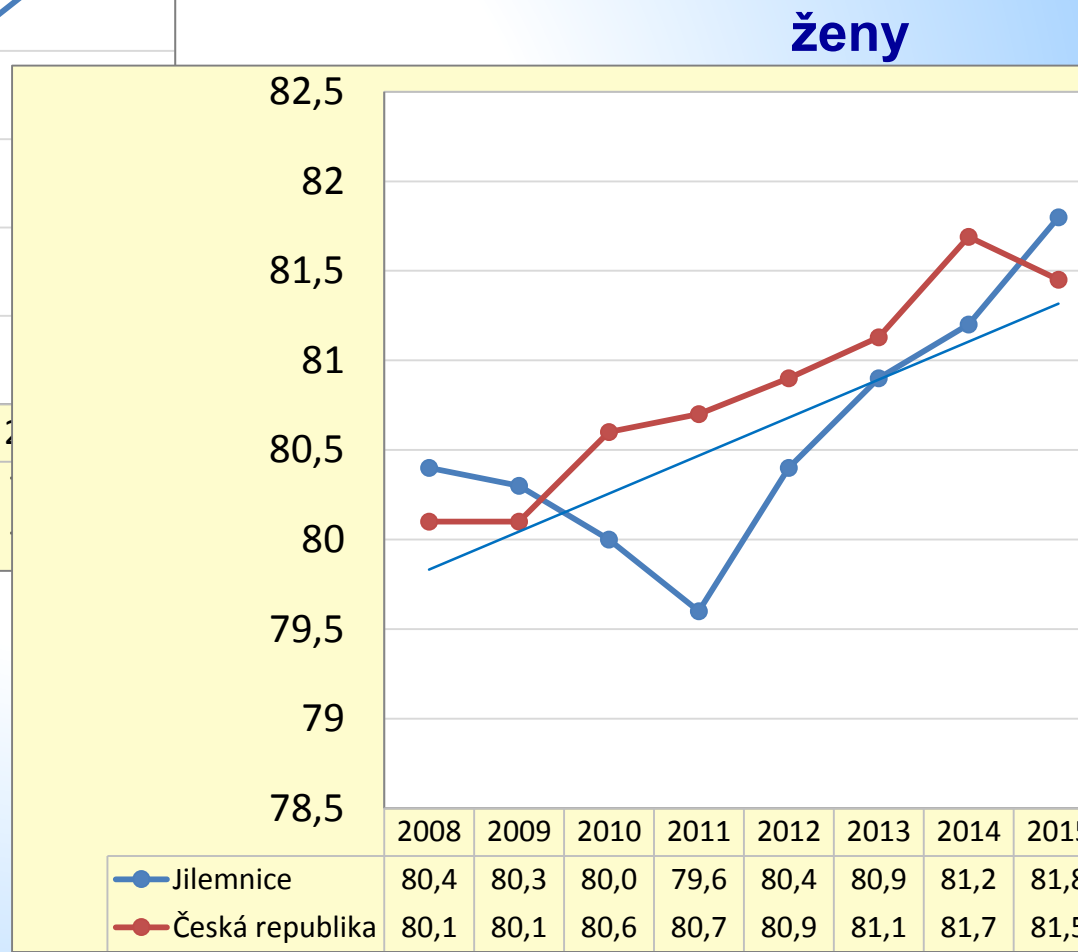
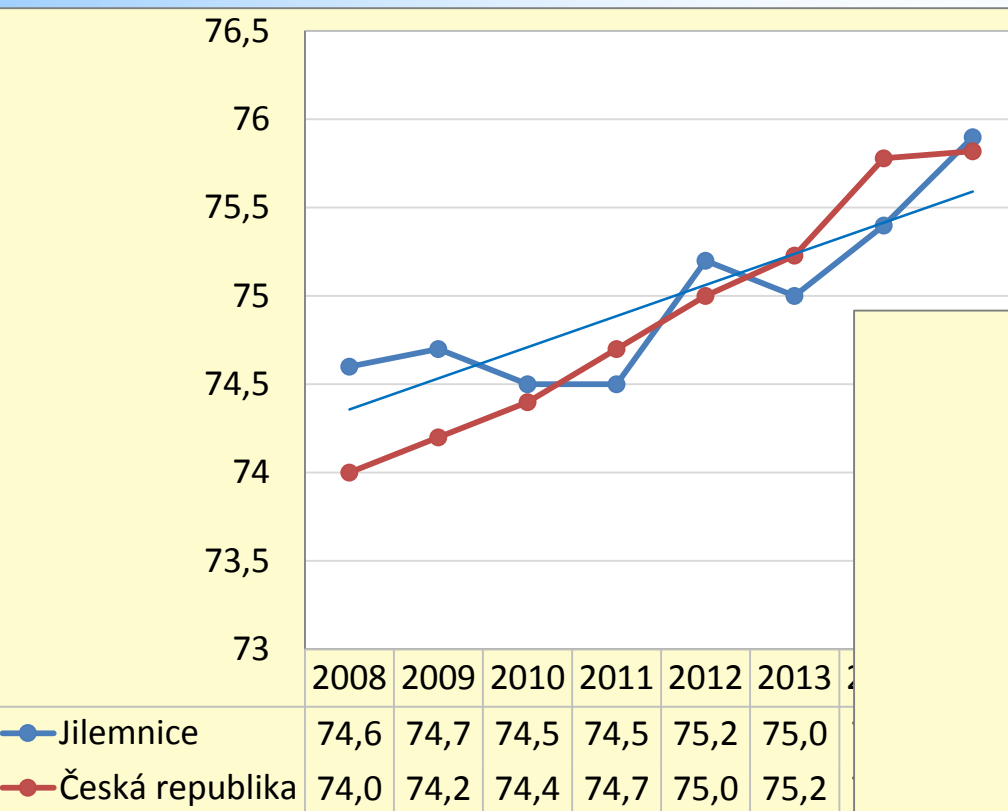

Index stáří v Jihlavě

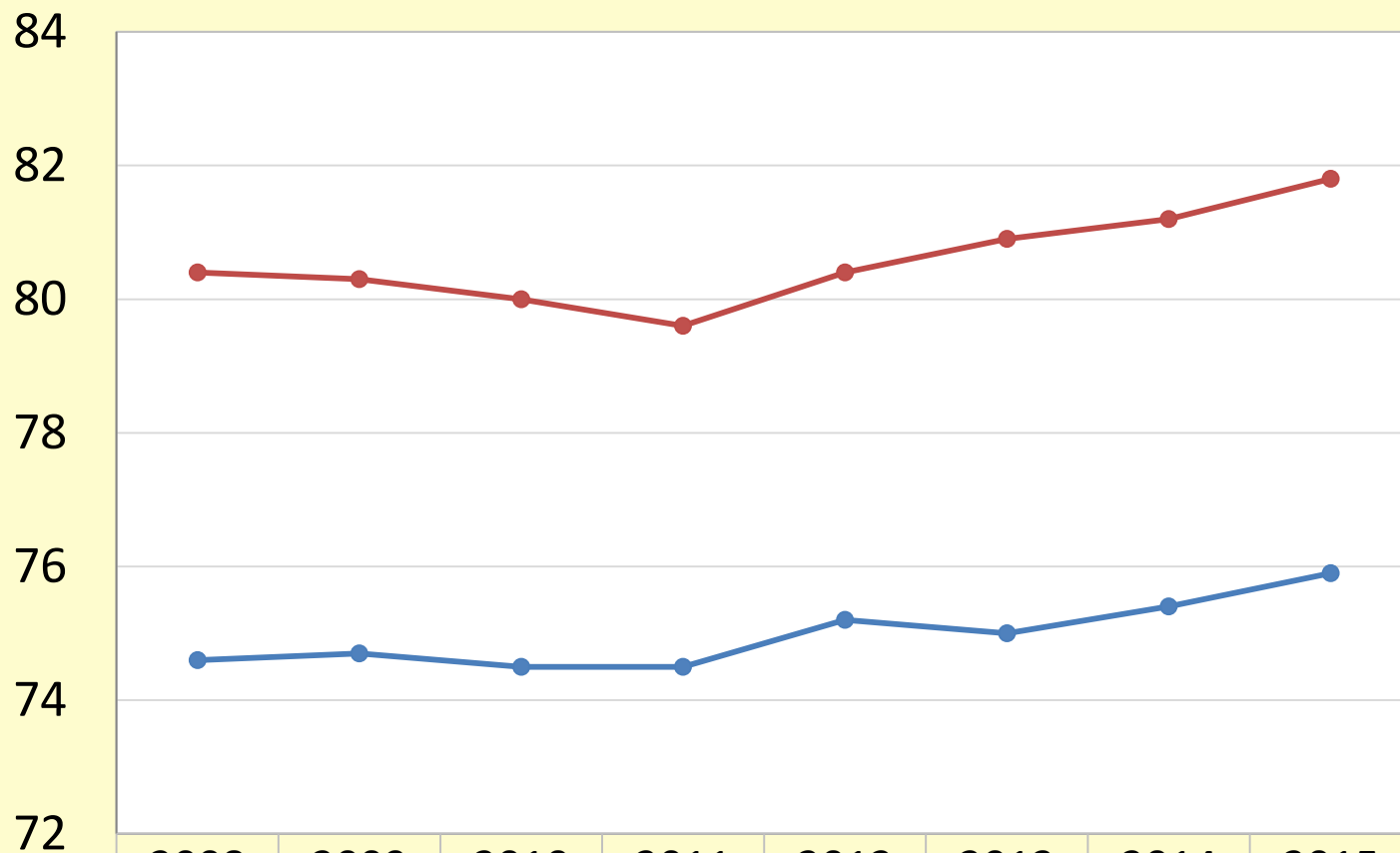
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
—●— Jihlava	88,9	91,1	93,5	96,3	98,7	100,8	102,9	102,4	104,5	107,4	109,3	111	111,4
—●— Česká republika	91,6	94	97	100,2	102,4	105,1	107	107,8	110,4	113,3	115,7	117,4	119

Střední délka života při narození v Jilemnici

Střední délka života při narození v Jilemnici

srovnání mužů a žen

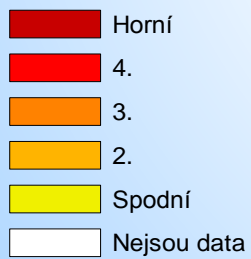
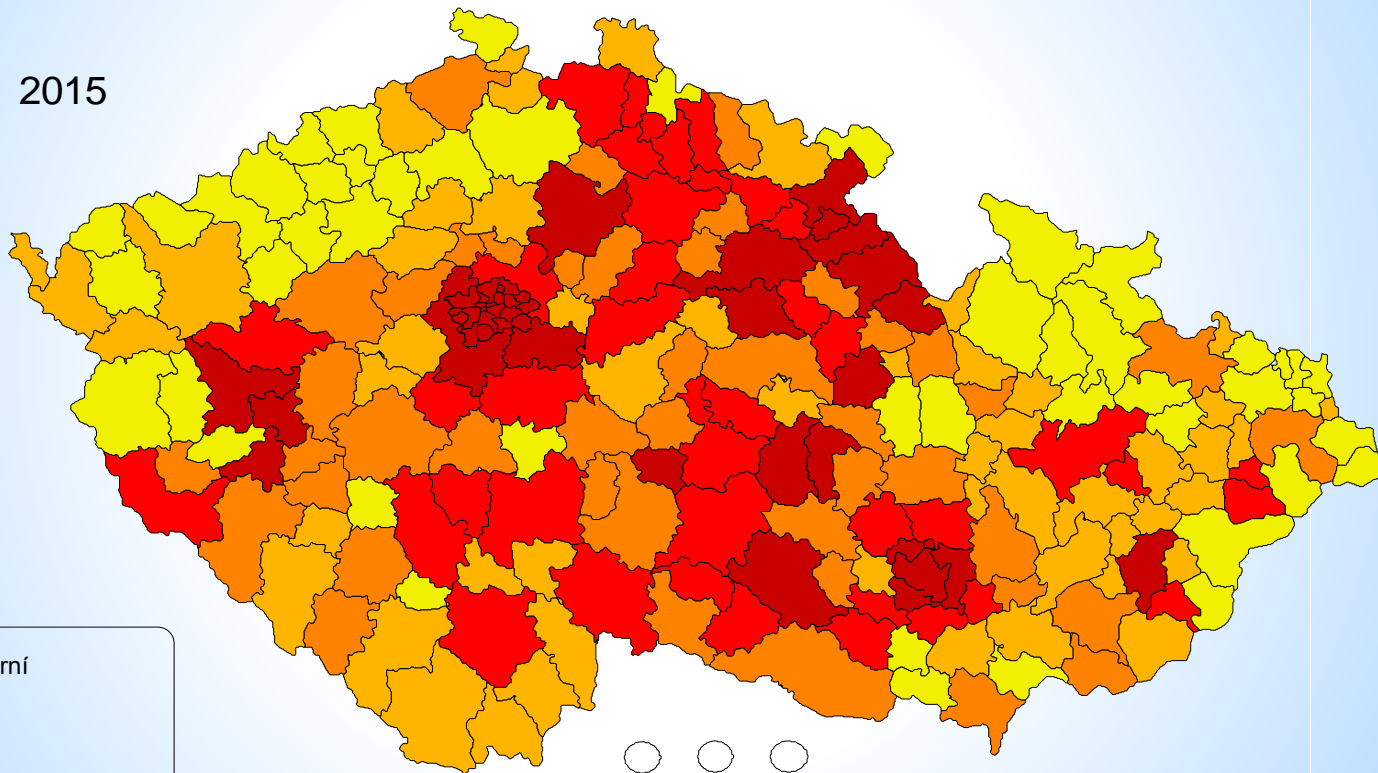

—●— Jilemnice muži
—●— Jilemnice ženy

Year	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Jilemnice muži	74,6	74,7	74,5	74,5	75,2	75,0	75,4	75,9
Jilemnice ženy	80,4	80,3	80,0	79,6	80,4	80,9	81,2	81,8

Střední délka života při narození v ORP ČR, muži

2015

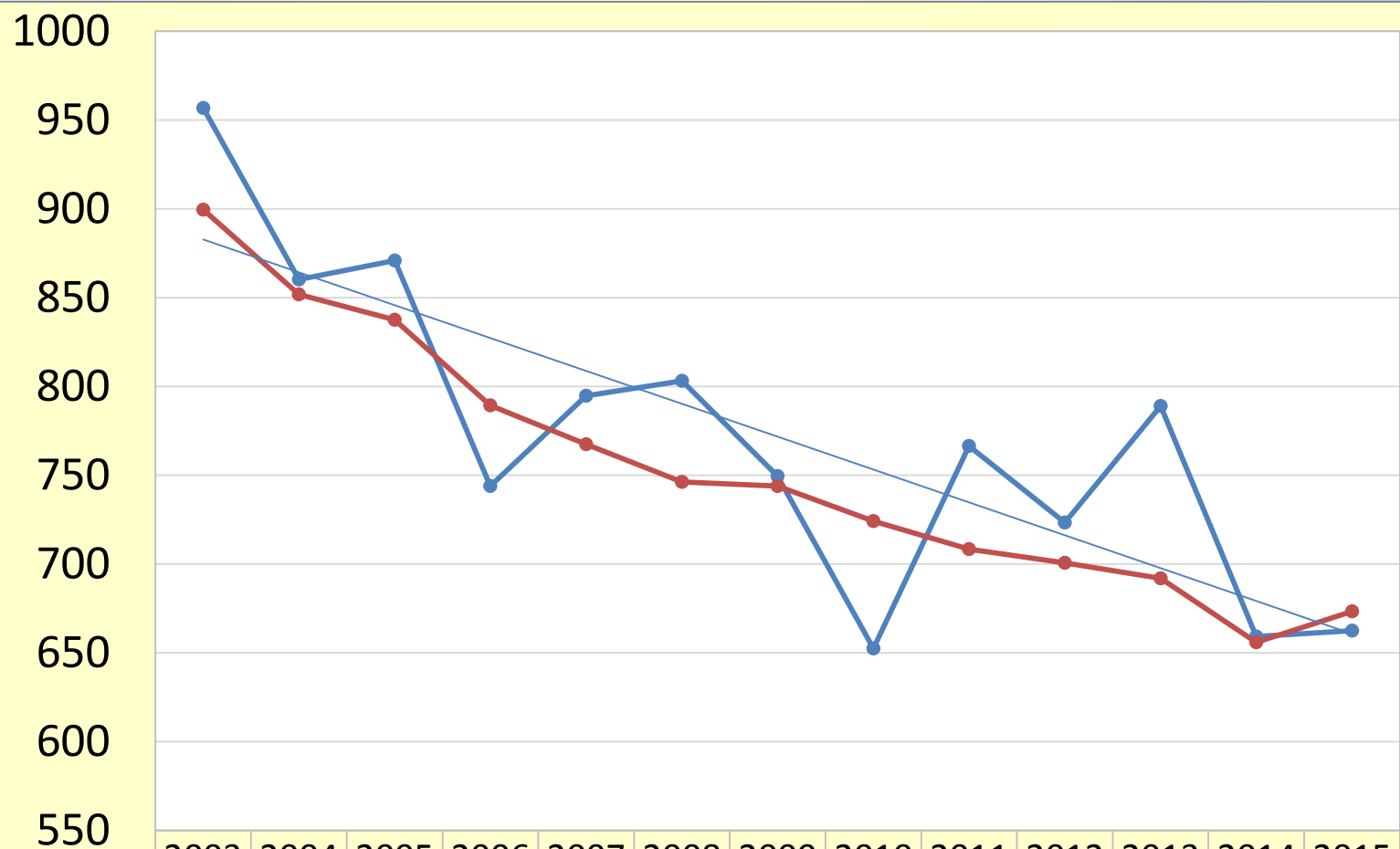

Min = 71.5

Česká republika
75.82

Celková úmrtnost v Kroměříži

Muži a ženy celkem

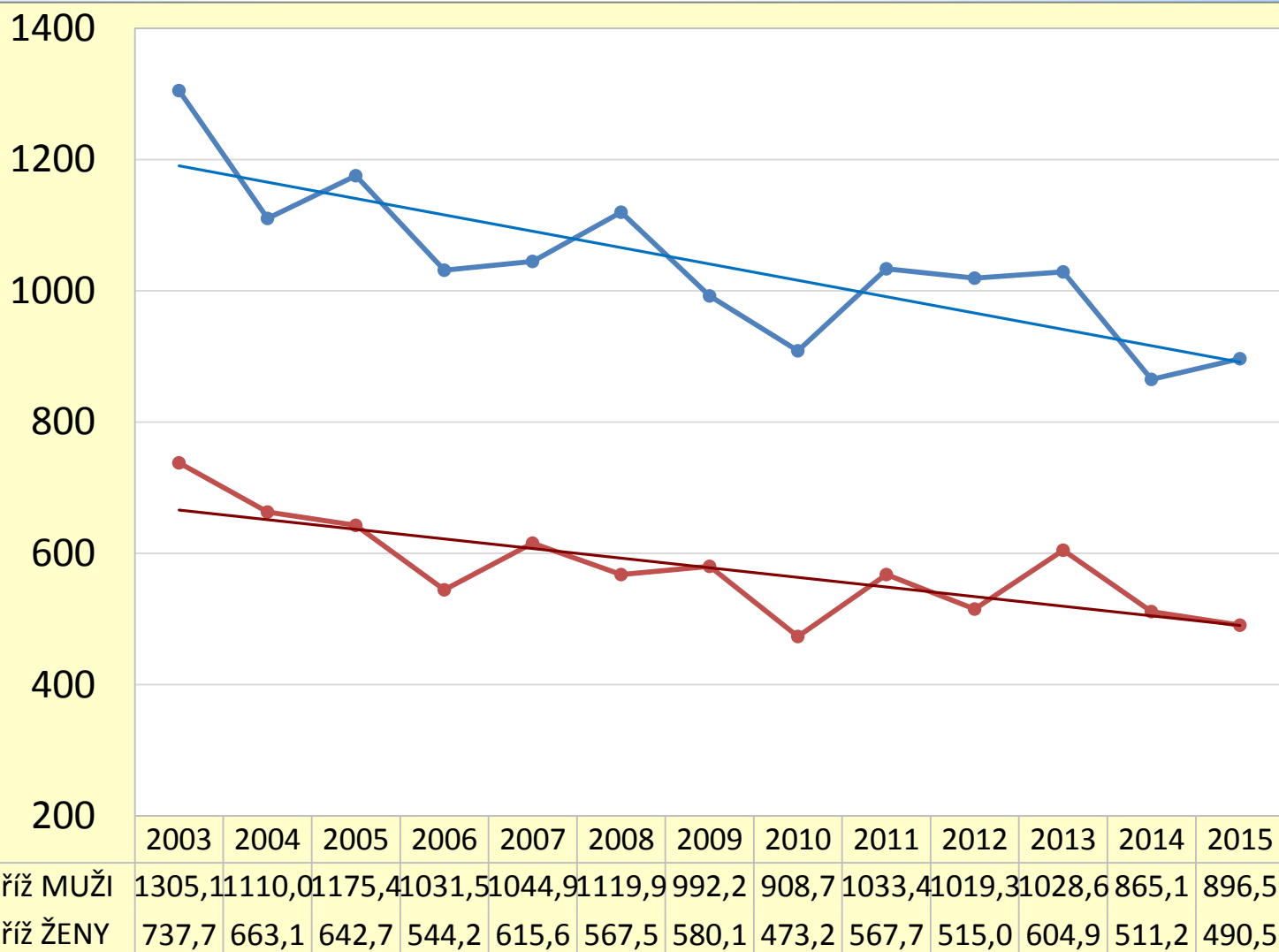
— Kroměříž

— Česká republika

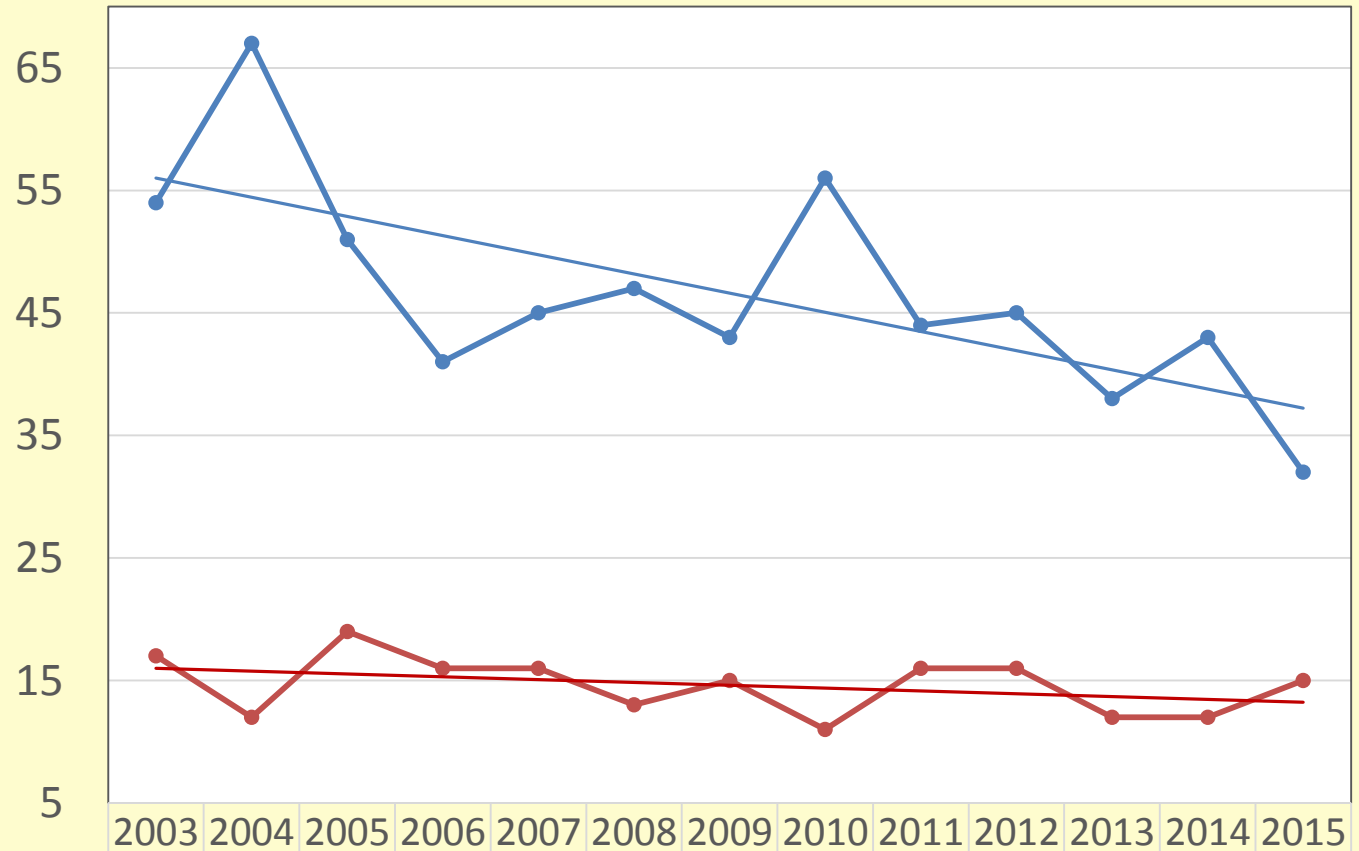
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
956,8	860,2	871,0	744,0	794,8	803,2	749,5	652,5	766,5	723,4	789,0	659,3	662,5
899,6	851,9	837,6	789,3	767,5	746,2	743,9	724,2	708,4	700,6	691,9	656,0	673,4

Celková úmrtnost v Kroměříži

Srovnání mužů a žen

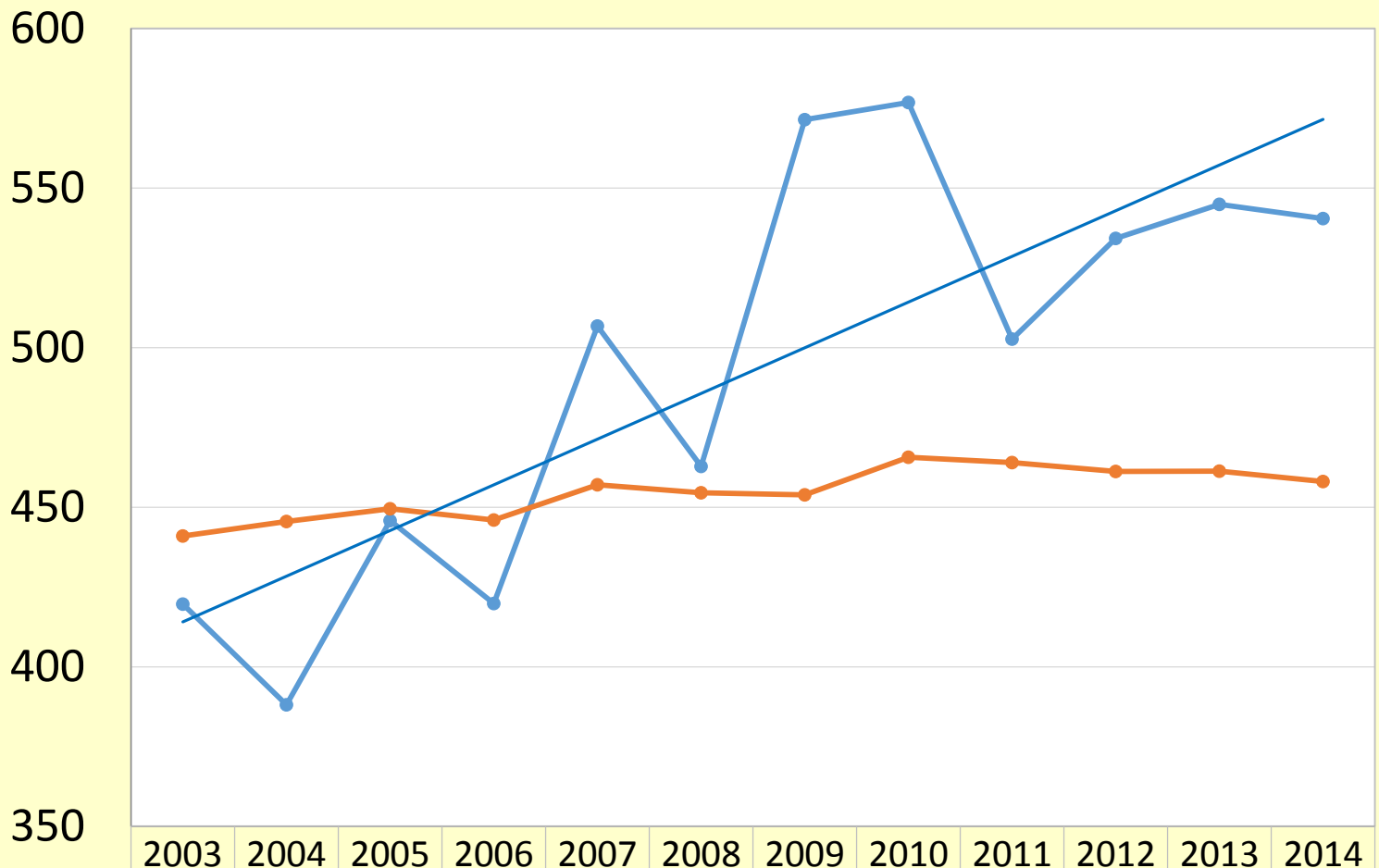

Předčasná úmrtnost ve Val. Kloboucích

● Valašské Klobouky muži	54	67	51	41	45	47	43	56	44	45	38	43	32
● Valašské Klobouky ženy	17	12	19	16	16	13	15	11	16	16	12	12	15

Výskyt zhoubných nádorů ve Valašském Meziříčí muži

— Valašské Meziříčí

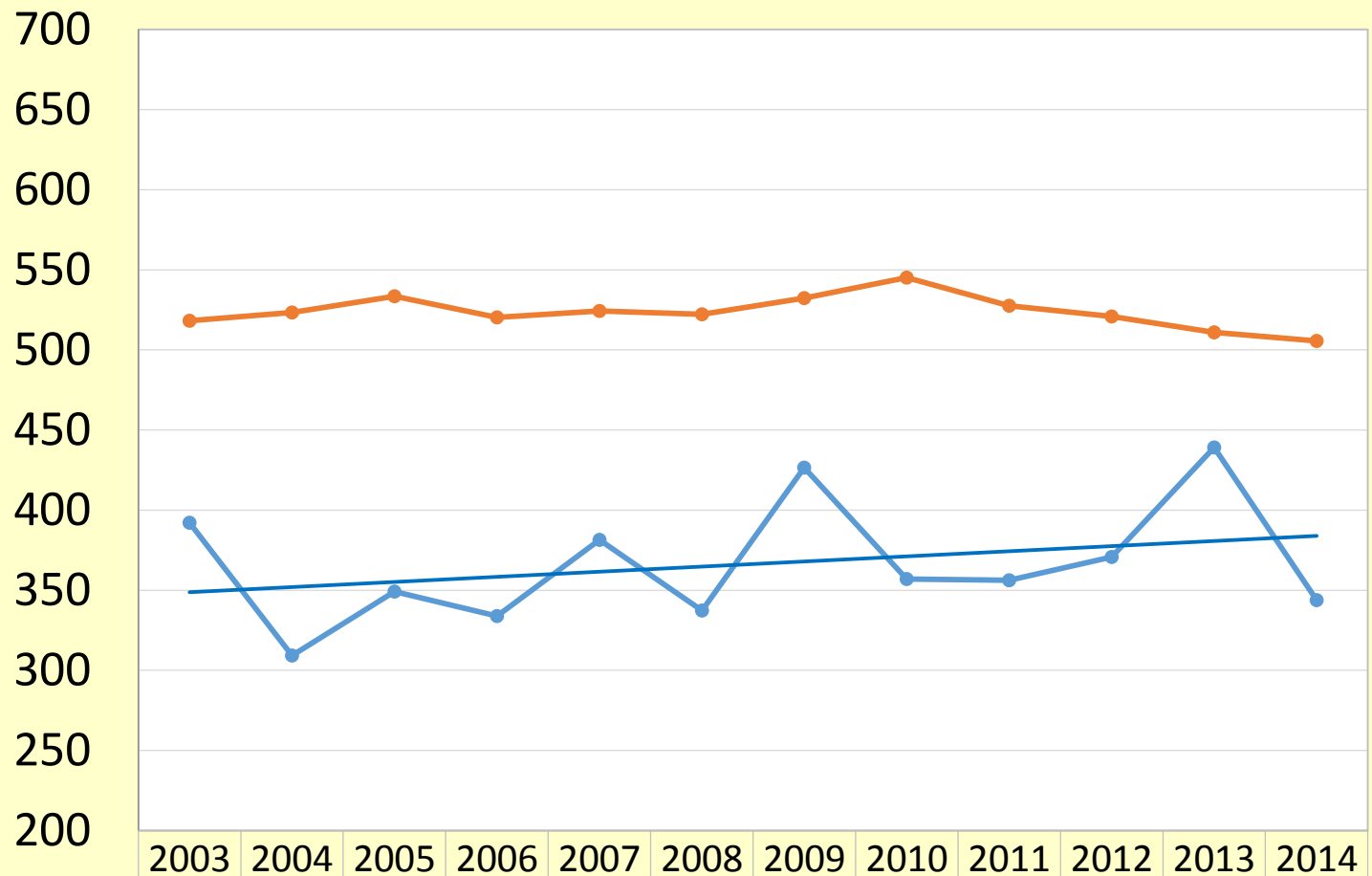
— Česká republika

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
419,6	388,1	445,8	419,8	506,8	462,8	571,5	576,8	502,7	534,2	544,9	540,5
441,0	445,5	449,5	446,0	457,0	454,5	453,9	465,7	464,0	461,2	461,3	458,1

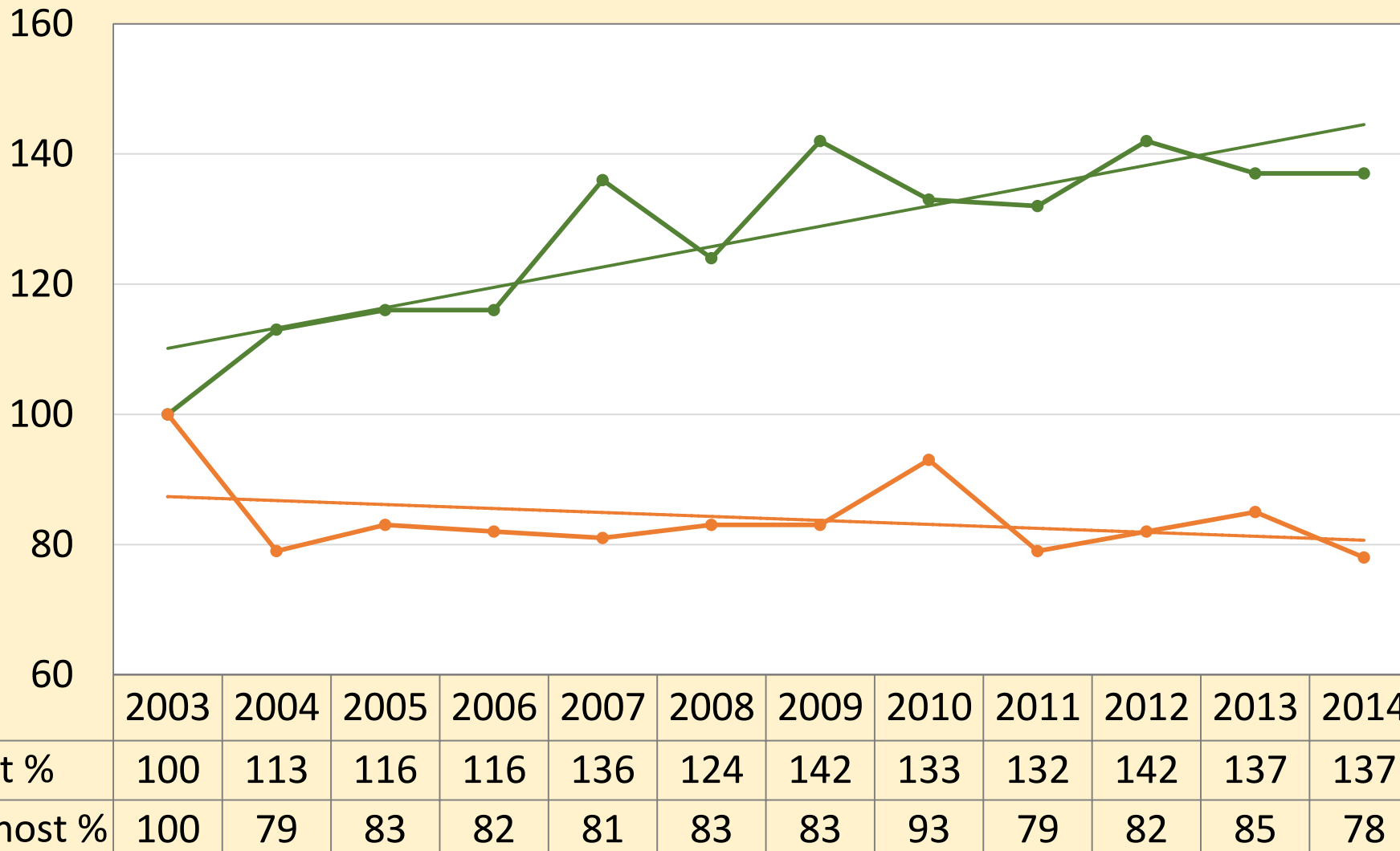
Výskyt zhoubných nádorů ve Valašském Meziříčí

ženy

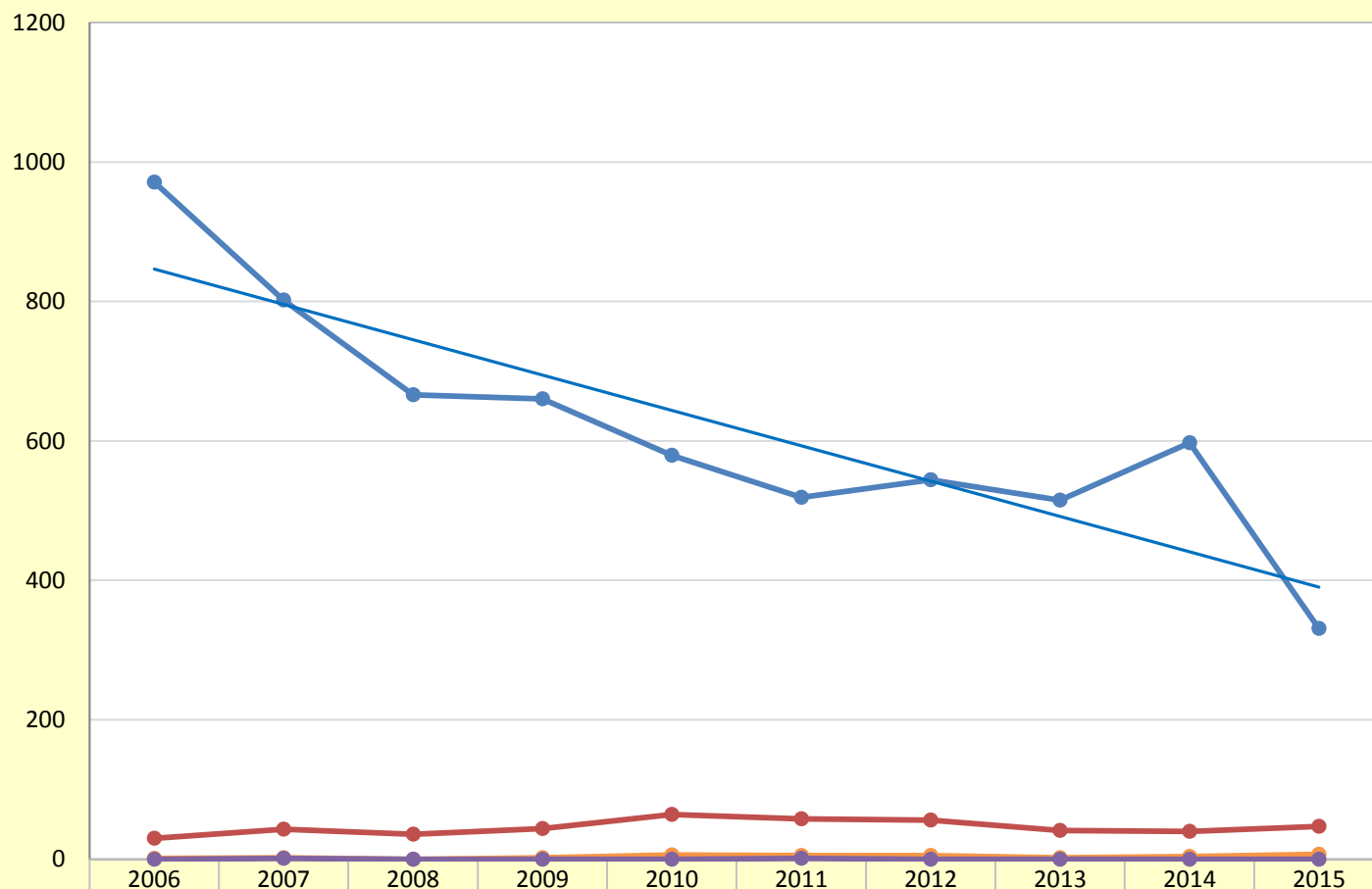

—●— Valašské Meziříčí	392,2	309,2	349,1	333,8	381,5	337,3	426,6	357	356,3	370,8	439,1	343,8
—●— Česká republika	518,3	523,4	533,5	520,3	524,3	522,3	532,4	545,1	527,6	520,8	511,0	505,6

Výskyt zhoubných nádorů a úmrtnost na ně v Kraji Vysočina

Počet dětských úrazů v Kroměříži

● lehký	971	802	666	660	579	519	544	515	597	331
● střední	30	43	36	44	64	58	56	41	40	47
● těžký	1	2	0	2	6	5	5	2	4	7
● úmrť	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0

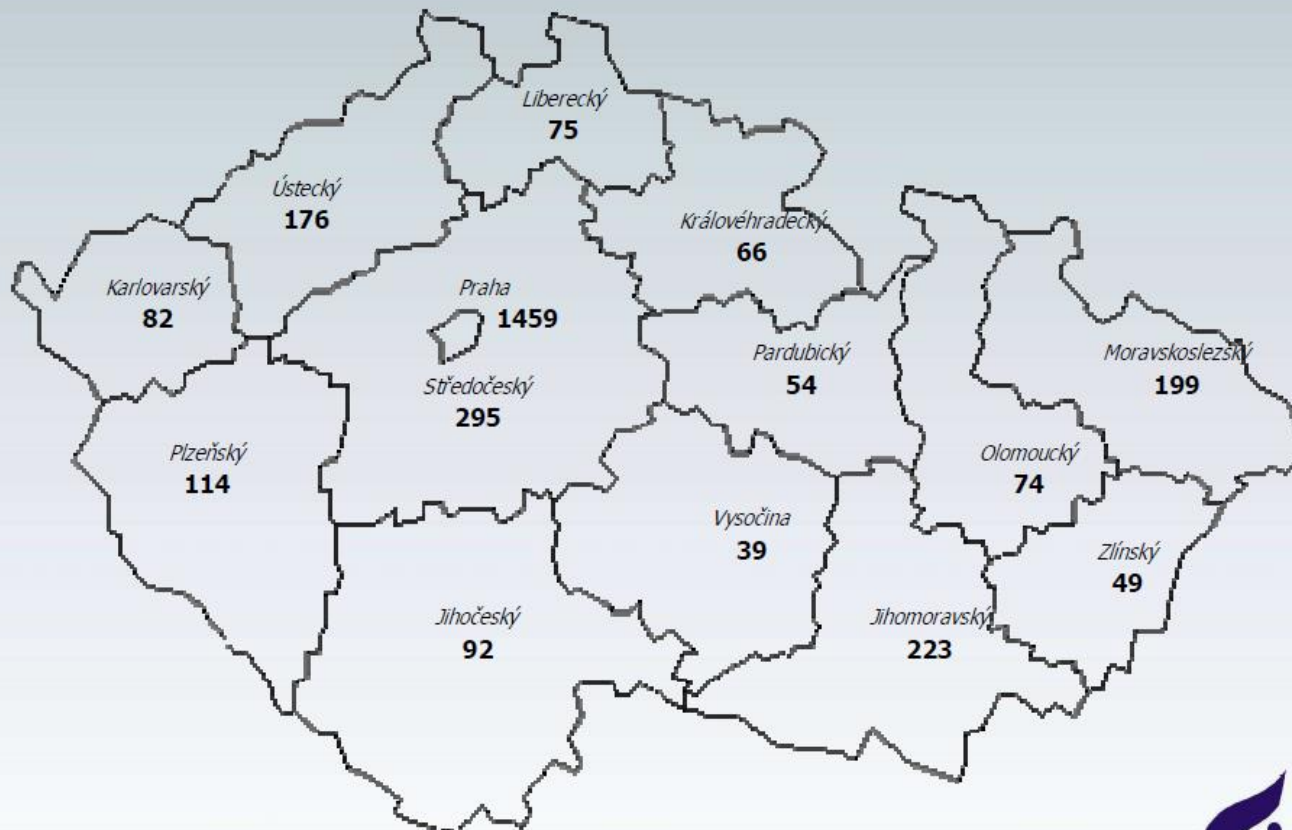
HIV infekce – počet pozitivních případů

PODLE KRAJE BYDLIŠTĚ V DOBĚ PRVNÍ DIAGNÓZY HIV

(občané ČR a cizinci s trvalým pobytem)

Kumulativní údaje za období

1.10.1985 - 30.4.2017

HIV + CELKEM 2997

Analýzy zdravotního stavu zkušenosti, možnosti

Důležité:

- Každý kraj, každé zdravé město by mělo mít analýzu zdravotního stavu – vedení města i občané by měli , jak na tom jsou se „svým“ zdravím
- Vhodná popularizace analýzy je velmi důležitá (tisk, média, knihovna...)
- Klíčová je správné vyhodnocení a správná interpretace dat a výsledků (nutná ve spolupráci odborníků s „místními znalci“)
- Neskončit analýzou – je třeba vyvodit z výsledků závěry, opatření, priority (obsahové i ekonomické)
- Nečekat, že analýza vyřeší problémy, ta na ně „pouze“ ukáže

Důležité kontakty

Státní zdravotní ústav

MUDr. Stanislav Wasserbauer

602 421 151 wasserbauer@szu.cz

Zdravá Vysočina, o.s.

MUDr. Stanislav Wasserbauer

tel.: 608 569 557, e-mail: zdrava.vysocina@seznam.cz

Národní síť podpory zdraví, z.s.

MVDr. Kateřina Janovská

tel.: 602 537 880, e-mail: katerina.janovska@nspz.cz .cz

**Těším se na spolupráci
při realizaci dalších analýz zdravotního stavu
obyvatel ve Vašich městech, krajích, regionech !!!**

**DĚKUJI
ZA
POZORNOST**